NN 115/2018 (20.12.2018.), Zakon o udomiteljstvu

HRVATSKI SABOR

2240

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU
O PROGLAŠENJU ZAKONA O UDOMITELJSTVU

Proglašavam Zakon o udomiteljstvu, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 7. prosinca 2018.

Klasa: 011-01/18-01/163
Urbroj: 71-06-01/1-18-2
Zagreb, 13. prosinca 2018.

Predsjednica
Republike Hrvatske
Kolinda Grabar-Kitarović, v. r.

ZAKON
O UDOMITELJSTVU

DIO PRVI
OPĆE ODREDBE

Sadržaj Zakona

Članak 1.

(1) Ovim Zakonom uređuje se udomiteljstvo kao oblik pružanja socijalne usluge smještaja, uvjeti i način obavljanja udomiteljstva te prava i obveze korisnika usluge (u daljnjem tekstu: korisnik), udomitelja, centra za socijalnu skrb i drugih pravnih osoba koje sudjeluju u potpori udomiteljstvu.

(2) Pojmovi koji se koriste u ovom Zakonu, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski rod.

Svrha udomiteljstva

Članak 2.

Svrha udomiteljstva je osigurati skrb i potporu korisniku u poticajnom i pozitivnom obiteljskom okruženju u skladu s njegovim individualnim planom promjene.

Načela udomiteljstva

Članak 3.

Udomiteljstvo u Republici Hrvatskoj provodi se u skladu s temeljnim načelima socijalne skrbi, načelom najboljeg interesa korisnika, ravnopravnosti u obiteljskom okruženju, održivosti socijalnih veza, uključenosti korisnika i zabrane diskriminacije.

Načelo najboljeg interesa korisnika

Članak 4.

(1) Pri utvrđivanju potrebe i okolnosti za utvrđivanje prava na uslugu smještaja korisnika u udomiteljsku obitelj centar za socijalnu skrb korisnika vodi računa o nerazdvajanju braće i sestara, o potrebama korisnika odnosno ciljevima individualnog plana.

(2) Udomitelja se odabire ponajprije iz kruga srodnika ili drugih osoba bliskih korisniku, u njegovu mjestu prebivališta, uvijek kada je to moguće i kada je to u njegovu najboljem interesu.

Načelo ravnopravnosti u obiteljskom okruženju

Članak 5.

Priznavanjem prava na smještaj u udomiteljsku obitelj korisnik postaje ravnopravni član udomiteljske obitelji.

Načelo održivosti socijalnih veza

Članak 6.

Korisniku se priznaje pravo na uslugu smještaja u udomiteljsku obitelj u njegovu mjestu prebivališta radi održivosti obiteljskih i drugih socijalnih veza i očuvanja postignute razine njegove socijalne uključenosti, osim ako to nije u njegovu interesu ili na tom području nema udomiteljskih obitelji.

Načelo uključenosti

Članak 7.

Korisnik ima aktivnu ulogu u zadovoljavanju svojih potreba, a potrebne usluge mu osiguravaju međusobno povezani i koordinirani pružatelji usluga u lokalnoj zajednici.

Načelo zabrane diskriminacije

Članak 8.

Zabranjena je izravna i neizravna diskriminacija korisnika u udomiteljskoj obitelji.

Značenje pojmova

Članak 9.

U smislu ovoga Zakona pojedini pojmovi imaju sljedeće značenje:

1. *Udomiteljstvo* je oblik pružanja socijalne usluge smještaja djetetu ili odrasloj osobi koju pruža udomitelj sa svojom obitelji ili udomitelj koji živi sam, pod uvjetima propisanim ovim Zakonom.

2. *Udomitelj* je predstavnik udomiteljske obitelji ili samac koji pruža uslugu smještaja, na čije ime se izdaje dozvola za obavljanje udomiteljstva i upisan je u Registar udomitelja.

3. *Udomiteljska obitelj* je zajednica koju čine udomitelj, njegov bračni ili izvanbračni drug, djeca i drugi srodnici s kojima udomitelj živi u zajedničkom kućanstvu.

4. *Korisnik* je dijete, mlađa punoljetna osoba do završetka redovitog školovanja ili najduže godinu dana nakon završetka redovitog školovanja ako se ne može zaposliti, a najduže do 26. godine života ili odrasla osoba, kojoj je priznato pravo na socijalnu uslugu smještaja i upisana je u Registar smještenih korisnika.

5. *Centar udomitelja* je centar za socijalnu skrb na čijem području udomitelj ima prebivalište.

6. *Centar korisnika* je centar za socijalnu skrb na čijem području korisnik ima prebivalište, a ako nema prebivalište u Republici Hrvatskoj, na čijem području ima boravište.

7. *Individualni plan* je plan promjena životne situacije, odnosno ponašanja korisnika izrađen na temelju sveobuhvatne procjene potreba, poteškoća i resursa, u dogovoru s korisnikom i članovima obitelji u svrhu prevladavanja nepovoljnih životnih okolnosti.

8. *Opskrbnina* za potrebe korisnika (u daljnjem tekstu: opskrbnina) je novčana naknada namijenjena podmirivanju troškova života korisnika.

9. *Naknada za rad udomitelja* je naknada udomitelju za pruženu skrb i uloženi trud u zbrinjavanju korisnika kojemu je priznato pravo na uslugu smještaja kod udomitelja.

10. *Supervizija* je proces učenja, razvoja i metoda podrške koja omogućava usvajanje novih znanja, razvijanje vještina, usvajanje spoznaja kroz osobno iskustvo rada, u cilju poboljšanja kvalitete rada s korisnicima.

DIO DRUGI

POGLAVLJE I.
VRSTE UDOMITELJSTVA

Članak 10.

(1) Udomiteljstvo se obavlja kao:

1. tradicionalno udomiteljstvo

2. udomiteljstvo kao zanimanje i

3. srodničko udomiteljstvo.

(2) Udomiteljstvo kao zanimanje obavlja se kao:

1. standardno udomiteljstvo i

2. specijalizirano udomiteljstvo za djecu.

Tradicionalno udomiteljstvo

Članak 11.

(1) Tradicionalno udomiteljstvo obavlja udomiteljska obitelj čiji predstavnik ispunjava uvjete iz članka 14. ovoga Zakona.

(2) U tradicionalnom udomiteljstvu pruža se usluga smještaja djetetu i odrasloj osobi u skladu sa zakonom kojim se uređuju socijalne usluge u sustavu socijalne skrbi.

(3) U tradicionalnom udomiteljstvu pruža se usluga smještaja istoj vrsti korisnika, posebno djeci, a posebno odraslim osobama, osim kada postoji potreba o zajedničkom smještaju roditelja s djetetom, braći i sestrama, maloljetnim roditeljima ili bračnim/izvanbračnim drugovima.

(4) Udomitelj koji obavlja tradicionalno udomiteljstvo ima pravo na opskrbninu i pravo na naknadu za rad udomitelja.

Udomiteljstvo kao zanimanje

Članak 12.

(1) Udomiteljstvo kao zanimanje može obavljati osoba koja ispunjava uvjete iz članka 15. ili članka 16. ovoga Zakona.

(2) Udomitelj koji obavlja standardno udomiteljstvo pruža uslugu smještaja korisnicima iz članka 11. stavka 2. ovoga Zakona.

(3) Udomitelj koji obavlja specijalizirano udomiteljstvo za djecu pruža uslugu smještaja i složeniju, specifičnu skrb:

1. djetetu s problemima u ponašanju kojem je određena mjera povjeravanja udomiteljskoj obitelji sukladno propisima o obiteljskopravnoj zaštiti

2. djetetu i mlađoj punoljetnoj osobi s problemima u ponašanju kojima je izrečena odgojna mjera sukladno propisima o kaznenopravnoj zaštiti

3. djetetu i mlađoj punoljetnoj osobi s teškim tjelesnim, intelektualnim, osjetilnim, komunikacijskim ili višestrukim teškoćama u razvoju ili

4. teško bolesnom djetetu i mlađoj punoljetnoj osobi.

(4) Udomitelj koji obavlja udomiteljstvo kao zanimanje ima pravo na opskrbninu, naknadu za rad udomitelja, prava iz mirovinskog i obveznog zdravstvenog osiguranja i prava za vrijeme nezaposlenosti kao zaposlena osoba u skladu s posebnim propisima.

Srodničko udomiteljstvo

Članak 13.

(1) Srodničko udomiteljstvo obavlja se kao udomiteljstvo iz članka 11. ovoga Zakona ako centar korisnika utvrdi da je to u interesu korisnika i ako srodnik korisnika ispunjava uvjete iz članka 14. stavka 1. točke 1., 2., 3., 7. i 9. ovoga Zakona.

(2) Udomiteljstvo iz stavka 1. ovoga članka mogu obavljati: baka, djed, stric, teta, ujak, braća/polubraća, sestre/polusestre, unuci te njihovi bračni/izvanbračni drugovi.

(3) Iznimno, udomiteljstvo iz stavka 2. ovoga članka mogu obavljati i drugi srodnici korisnika ako centar korisnika procijeni da je to u najboljem interesu korisnika.

(4) Udomitelj koji je srodnik korisnika iz stavka 2. i 3. ovoga članka ima pravo na opskrbninu.

POGLAVLJE II.
UVJETI ZA OBAVLJANJE UDOMITELJSTVA

Opći uvjeti

Članak 14.

(1) Udomiteljstvo može obavljati fizička osoba koja:

1. je punoljetna i ima poslovnu sposobnost

2. je hrvatski državljanin

3. ima prebivalište i živi u Republici Hrvatskoj

4. je mlađa od 60 godina, osim ako nastavlja obavljati udomiteljstvo ili ako udomiteljstvo obavlja kao srodnik

5. ima završeno najmanje srednjoškolsko obrazovanje, osim ako udomiteljstvo obavlja kao srodnik

6. je završila osposobljavanje za udomitelja, osim ako udomiteljstvo obavlja kao srodnik

7. nema zapreke iz članka 18. ovoga Zakona

8. ima propisane stambene uvjete

9. ima pisanu suglasnost svih punoljetnih članova zajedničkog kućanstva za obavljanje udomiteljstva, osim ako udomiteljstvo obavlja kao samac.

(2) Osoba koja podnosi zahtjev za obavljanje udomiteljstva ili član njezine obitelji s kojim živi u zajedničkom kućanstvu mora ostvarivati vlastita sredstva za uzdržavanje, u iznosu većem za 70 % od iznosa visine zajamčene minimalne naknade za samca ili kućanstvo, utvrđene zakonom kojim se uređuju prava u sustavu socijalne skrbi, osim ako udomiteljstvo obavlja kao srodnik ili kao zanimanje.

(3) Na temelju ispunjenosti uvjeta iz stavka 1. i 2. ovoga članka centar udomitelja procjenjuje obitelj, motive osobe i članova njezine obitelji za obavljanje udomiteljstva, odnose u obitelji te njihov utjecaj na prihvaćanje korisnika u obitelj, procjenjuje kapacitete i rizike udomiteljske obitelji, obavlja psihološko testiranje podnositelja zahtjeva te procjenjuje sve druge činjenice koje bi mogle utjecati na zadovoljavanje potreba i najbolji interes korisnika, pri čemu uzima u obzir i preporuke pružatelja socijalnih usluga i drugih tijela u lokalnoj zajednici.

(4) Osposobljavanje iz stavka 1. točke 6. ovoga članka provodi centar udomitelja na temelju ispunjenosti uvjeta iz stavka 1. i 2. ovoga članka te procjene iz stavka 3. ovoga članka.

(5) Osoba koja je u zahtjevu za obavljanje tradicionalnog udomiteljstva iskazala interes za privremeni smještaj djeteta i mlađe punoljetne osobe s problemima u ponašanju ili smještaj djeteta stranog državljanina koje se zatekne na teritoriju Republike Hrvatske bez nadzora roditelja ili druge odrasle osobe koja je odgovorna skrbiti se o njemu (u daljnjem tekstu: dijete bez pratnje), mora imati posebna znanja i vještine za skrb o ovim korisnicima i obvezna je završiti dodatno osposobljavanje.

(6) Iznimno od stavka 1. točke 2. ovoga članka, udomiteljstvo može obavljati i državljanin države članice Europskoga gospodarskog prostora i Švicarske Konfederacije koji ima stalni boravak u Republici Hrvatskoj.

(7) Iznimno od stavka 1. točke 2. ovoga članka, državljanin trećih zemalja koji živi i ima stalni boravak u Republici Hrvatskoj može obavljati udomiteljstvo ako je to od osobitog interesa za korisnika, uz prethodnu suglasnost ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) pribavljenu putem centra udomitelja.

(8) Stambene uvjete za obavljanje udomiteljstva pravilnikom propisuje ministar nadležan za poslove socijalne skrbi (u daljnjem tekstu: ministar).

(9) Osposobljavanje i dodatna usavršavanja udomitelja, način i njihovo trajanje pravilnikom propisuje ministar.

(10) Način i postupak obiteljske procjene pravilnikom propisuje ministar.

Posebni uvjeti za obavljanje standardnog udomiteljstva kao zanimanja

Članak 15.

Standardno udomiteljstvo kao zanimanje može obavljati tradicionalni udomitelj koji:

1. nije u radnom odnosu, ne obavlja samostalnu registriranu djelatnost obrta ili slobodnog zanimanja u skladu s odredbama posebnih propisa ili drugu samostalnu djelatnost

2. je najmanje šest mjeseci pružao uslugu kao tradicionalni udomitelj

3. pruža uslugu smještaja za troje djece ili četvero odraslih korisnika istodobno i

4. ima prebivalište na području jedinice područne (regionalne) samouprave odnosno Grada Zagreba, za koje je mrežom socijalnih usluga utvrđena potreba za obavljanjem udomiteljstva kao zanimanja

5. je izabran od strane Povjerenstva za izbor udomitelja za obavljanje udomiteljstva kao zanimanja.

Posebni uvjeti za obavljanje specijaliziranog udomiteljstva za djecu kao zanimanja

Članak 16.

Specijalizirano udomiteljstvo za djecu kao zanimanje (u daljnjem tekstu: specijalizirano udomiteljstvo za djecu) može obavljati osoba koja ispunjava uvjete iz članka 14. stavka 1. i 3. i članka 15. točke 1., 4. i 5. ovoga Zakona i:

1. ima završen najmanje preddiplomski ili diplomski sveučilišni studij ili stručni studij u području socijalnog rada, psihologije, edukacijske rehabilitacije, socijalne pedagogije, logopedije, radne terapije, fizioterapije i sestrinstva

2. ima najmanje tri godine radnoga staža u radu s djecom i mlađim punoljetnim osobama iz članka 12. stavka 3. ovoga Zakona i

3. ima posebna znanja i vještine u skladu s individualnim potrebama djeteta kojem pruža uslugu smještaja

4. izabrana je od Povjerenstva za izbor udomitelja za obavljanje udomiteljstva kao zanimanja.

Iznimka kod uvjeta za obavljanje srodničkog udomiteljstva

Članak 17.

Nakon donošenja rješenja o dozvoli za obavljanje srodničkog udomiteljstva udomitelj je dužan završiti osposobljavanje u roku koji odredi centar udomitelja, a drugi punoljetni član udomiteljske obitelji dužan je educirati se samo prema procjeni centra udomitelja.

Zapreke za obavljanje udomiteljstva

Članak 18.

(1) Udomiteljstvo ne može obavljati osoba:

1. u čijoj su obitelji poremećeni obiteljski odnosi ili je izrečena mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta

2. koja ima bolest ili stanje kojim bi bilo ugroženo zdravlje ili drugi interesi korisnika ili

3. koja je društveno neprihvatljivog ponašanja.

(2) Osobom društveno neprihvatljivog ponašanja iz stavka 1. točke 3. ovoga članka smatra se:

1. osoba koja je pravomoćno osuđena za neko od kaznenih djela:

– kaznena djela protiv života i tijela (glava X.), kaznena djela protiv slobode i prava čovjeka i građanina (glava XI.), kaznena djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa (glava XIV.), kaznena djela protiv časti i ugleda (glava XV.), kaznena djela protiv braka, obitelji i mladeži (glava XVI.), kaznena djela protiv zdravlja ljudi (glava XVIII.) iz Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08. i 57/11.)

– kaznena djela protiv čovječnosti i ljudskog dostojanstva (glava IX.), kaznena djela protiv života i tijela (glava X.), kaznena djela protiv ljudskih prava i temeljnih sloboda (glava XI.), kaznena djela protiv osobne slobode (glava XIII.), kaznena djela protiv časti i ugleda (glava XV.), kaznena djela protiv spolne slobode (glava XVI.), kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta (glava XVII.), kaznena djela protiv braka, obitelji i djece (glava XVIII.), kaznena djela protiv zdravlja ljudi (glava XIX.) iz Kaznenog zakona (»Narodne novine«, br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15. i 101/17.)

2. osoba kojoj je pravomoćno izrečena prekršajnopravna sankcija za nasilje u obitelji

3. osoba protiv koje se vodi kazneni postupak iz točke 1. ovoga stavka ili prekršajni postupak za nasilje u obitelji

4. osoba koja je ovisna o alkoholu, opojnim drogama i/ili kockanju i drugim oblicima ovisnosti

5. osoba kojoj je izrečena mjera za zaštitu dobrobiti djeteta sukladno zakonu kojim se uređuju obiteljskopravni odnosi.

(3) Odredba stavka 2. točke 1. i 2. ovoga članka ne primjenjuje se na osobu kod koje je nastupila rehabilitacija.

(4) Sve zapreke iz stavka 1. ovoga članka odnose se i na članove obitelji s kojima osoba koja je podnijela zahtjev za obavljanje udomiteljstva zajedno živi.

(5) Centar udomitelja obvezan je po službenoj dužnosti pribaviti dokaz da se protiv osobe koja je podnijela zahtjev za obavljanje udomiteljstva i članova njezine obitelji ne vodi kazneni postupak te da nisu osuđeni za kaznena djela ili prekršaj.

POGLAVLJE III.
SMJEŠTAJ KORISNIKA

Opća odredba

Članak 19.

(1) Korisniku osigurava uslugu smještaja centar korisnika na temelju izvršnog rješenja o priznavanju prava na uslugu smještaja u skladu s odredbama zakona kojim se uređuju socijalne usluge u sustavu socijalne skrbi.

(2) Udomitelj je dužan primiti na smještaj korisnika na temelju rješenja o priznavanju prava na uslugu smještaja.

Dobna razlika udomitelja i korisnika

Članak 20.